

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Київський національний університет будівництва і архітектури

ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Методичні вказівки

до виконання практичних занять з освітньої компоненти
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»
за спеціальністю 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями)

Київ 2024

УДК 37.013.044

О-75

Укладач Г.Л. Корчова, канд. пед. наук, доцент

Рецензент М.В. Руденко, канд. пед. наук, доцент

Відповідальний за випуск К.І. Почка, д-р техн. наук,
професор

*Затверджено на засіданні кафедри професійної освіти,
протокол №13 від 27 березня 2024 року.*

В авторській редакції.

О-75 **Основи** професійної освіти: методичні вказівки до виконання практичних занять з освітньої компоненти / уклад. Г.Л. Корчова. – Київ : КНУБА, 2024. – 56 с.

Розглянуто вимоги до виконання практичних занять та самостійної підготовки, змістовні модулі, ключові слова тем, література для самостійного опрацювання, а також вимоги до написання і оформлення індивідуальних робіт (рефератів).

Призначено для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями).

© КНУБА, 2024

Загальні положення

Освітня компонента «Основи професійної освіти» спрямована на забезпечення здобувачами освіти філософсько-методологічних основ професійної освіти, удосконалення практичних умінь та навичок навчальної та виховної діяльності інженера-педагога.

Метою освітньої компоненти є формування у здобувачів освіти здатностей:

- організовувати власну педагогічну діяльність;
- реалізації освітніх програм та навчальних планів відповідно до державних стандартів освіти;
- аналізу та вибору ефективних методів навчання і виховання у професійній освіті;
- організовувати та проводити всі види навчальних занять та виховних заходів;
- виховання та розвитку особистості тих, хто навчається;
- критичного аналізу і оцінки занять та виховних заходів, що проводяться;
- самостійного засвоєння педагогічної літератури.

Основні завдання освітньої компоненти

Відповідно до вимог освітньої програми студенти після засвоєння освітньої компоненти мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- категоріального апарату професійної педагогіки;
- закономірностей та протиріч педагогічного процесу;
- основних принципів і методів навчання та виховання;
- закономірностей опанування знаннями, навичками та вміннями;
- змісту виховання та основних напрямів виховної діяльності;
- особливостей самовиховання учнів ЗП(ПТ)О;
- педагогічної майстерності та її основних компонентів;

уміння:

- розробляти зміст, проводити структурування навчального матеріалу та проводити заняття різних видів в умовах ЗП(ПТ)О;

- організовувати та аналізувати свою педагогічну діяльність;
- визначати методи та засоби навчання та виховання;
- організовувати та керувати пізнавальною діяльністю учнів, формувати у них критичне мислення;
- здійснювати контроль і оцінку результатів навчання та виховання;
- аналізувати навчальну та навчально-методичну літературу й використовувати її в педагогічній практиці;
- самонавчатися та самовиховуватися.

Освітня компонента є базовою для підвищення теоретико-методологічного рівня знань педагога професійного навчання і формування навичок та вмінь використовувати ці знання у практичній діяльності. Засвоєння освітньої компоненти дозволить студентам усвідомити суспільну цінність і значення професії педагога професійного навчання та підвищити рівень своєї професійної культури.

Вивчення навчального матеріалу передбачає активну самостійну роботу студентів, у тому числі під керівництвом викладача. Її результати контролюються і оцінюються під час групових занять.

Під час вивчення освітньої компоненти застосовуються наступні форми навчання: лекції, практичні заняття, а також самостійна робота студентів.

Навчальна програма складається з 2 змістовних модулів:

Модуль 1. Загальні основи професійної педагогіки.

Модуль 2. Процес виховання та його сутність в умовах ЗП(ПТ)О.

Розділ І. Методичні рекомендації щодо підготовки і проведення практичних занять

Практичне заняття (П. з.) – це форма навчального заняття, за якого педагог організує детальний розгляд здобувачами освіти окремих теоретичних положень навчального предмета й формує в них уміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального практичного виконання відповідно до сформульованих завдань. П. з. можуть існувати у вигляді спеціальних, технічних і ряду інших. Особливе та надзвичайно

важливе місце серед них посідають спеціальні заняття, які безпосередньо формують, розвивають і вдосконалюють майстерність. П. з. проводяться із використанням сучасних інноваційних та інтерактивних методів, а саме: рольових ігор, педагогічної практики, мозкового штурму, стажування, лабораторних робіт, тренування, які передбачають глибоку, всебічну і різноманітну підготовку учасників, уміння здійснити складні розумові дії та вимагають від них значних емоційно-вольових зусиль.

Більш якісному проведенню практичних занять сприяє методично правильно проведений *інструктаж* – короткі, лаконічні та чіткі вказівки науково-педагогічного працівника щодо виконання тих чи інших дій. Він, як правило, передує проведенню різних вправ, практичних робіт і характеризується дуже стислою формою викладання вказівок про місце, час і послідовність виконання певних практичних дій.

Інструктаж є важливою складовою забезпечення високого рівня проведення заняття, тому вимагає відповідної змістовної та методичної підготовленості. Для якісного проведення інструктажу, виходячи з передового педагогічного досвіду, можна запропонувати *такий алгоритм дій*:

- чітке формулювання теми, мети та послідовності інструктажу;
- визначення правил, методів, прийомів, способів, засобів проведення даного заняття, всебічне обґрунтування методики його організації;
- визначення критеріїв оцінки опанування суб'єктами учіння відповідних знань, навичок та умінь;
- нагадування теоретичних основ практичних дій: докладне пояснення запланованих навчальних дій, які буде виконувати суб'єкт учіння, використовуючи водночас відповідні засоби наочності;
- визначення найбільш ефективних і оптимальних способів та прийомів реалізації навчальних дій і завдань (бажано демонструвати їх певними дидактичними прийомами та засобами показу);
- ознайомлення студентів з тими педагогічними ситуаціями та предметами, які будуть використовуватися під час занять;

- показ моделі певних дій;
- перевірка правильного розуміння мети, сутності й ролі заняття і моделі та методів їх реалізації;
- уточнення питань, які можуть викликати певні труднощі під час проведення практичних занять;
- перевірка глибини сприйняття і способів виконання основних елементів дій суб'єктами учіння, зазначення причин і характеру помилок, які найчастіше мають місце під час проведення цього заняття, та способів їх уникнення;
- доведення до свідомості студентів заходів безпеки, яких вони повинні дотримуватися під час заняття;
- надання допомоги студентам у виборі літератури, наочних матеріалів, матеріальної бази та способів їх використання;
- зазначення місця, змісту, методу та форми самостійної праці над проблемами майбутнього заняття.

Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок тих, хто навчається, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку і оцінювання.

Під час проведення практичного заняття навчальна група за необхідності може ділитися на підгрупи.

Розділ II. Практичні заняття з освітньої компоненти «Основи професійної освіти»

Змістовний модуль 1. Загальні основи професійної педагогіки.

Практичне заняття № 1. Характеристика сучасних освітніх парадигм у контексті культурно-історичного досвіду (2 год)

Теоретичні питання

1. Основні етапи становлення професійної педагогіки.
2. Предмет і об'єкт професійної педагогіки.
3. Основні педагогічні поняття (категорії) та завдання професійної педагогіки на сучасному етапі.
4. Методи науково-педагогічних досліджень (метод педагогічного спостереження, метод бесіди та інтерв'ю, метод анкетування та тестування, метод педагогічного експерименту).
5. Характеристика основних освітніх парадигм: авторитарної, технологічної, гуманістичної.
6. Закономірності та протиріччя педагогічного процесу.

Основні поняття

Професійна педагогіка; предмет професійної педагогіки; об'єкт професійної педагогіки; завдання професійної педагогіки; виховання; навчання; освіта; розвиток; формування; метод; методи науково-педагогічного дослідження; парадигма; освітня парадигма; педагогічний процес.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.
2. Підготуйте презентацію на одну з запропонованих тем:
 - 2.1. Загальна характеристика методу педагогічного спостереження. Планування і зміст педагогічного спостереження.
 - 2.2. Опитування як метод первинної психолого-педагогічної інформації. Інтерв'ю та анкетування як основні форми опитування.
 - 2.3. Основні характеристики методу бесіди. Функції та структура ділової бесіди.
 - 2.4. Загальна характеристика методу тестування. Види тестування.
 - 2.5. Метод педагогічного експерименту: основна характеристика.

Практичні завдання

1. Заповніть таблицю:

Професійна педагогіка – це:	
Предмет професійної педагогіки	
Суб'єкт професійної педагогіки	
Основні завдання професійної педагогіки	
Основні поняття (категорії) професійної педагогіки	
Метод педагогічного спостереження	
Метод бесіди	
Метод інтерв'ю	
Метод анкетування	
Метод тестування	
Метод педагогічного експерименту	

2. Проаналізуйте матеріал, поданий у таблиці:

Параметри освітньої діяльності	Основні освітні парадигми		
	авторитарна	технологічна	гуманістична
1. Основне призначення людини (сенс людського буття)	пізнання навколишнього середовища	цілеспрямована зміна навколишнього середовища	пізнання і вдосконалення самого себе і навколишнього середовища в їх взаємозв'язку
2. Завдання освіти	наділення учня широким колом інформації про світ та його закони	формування певного кола вмінь і навичок творчого перетворення світу	формування вільної особистості, що здатна самостійно міркувати и приймати рішення, визначати свій життєвий шлях, вдосконалювати себе і своє оточення
3. Пріоритетні методи	природничо-наукові	методи практичної діяльності	методи самопізнання, саморозвитку, самовдосконалення

4. Можливість духовного формування особистості	тільки окремо, через гуманітарну освіту	можливе і бажане в процесі діяльності (гуманітаризація освіти)	необхідне і пріоритетне (гуманізація освіти)
5. Навчання – це:	складний процес, який потребує самовідданості, значних зусиль, що окупається набутими знаннями	складний процес, який потребує самовідданості, значних зусиль, що окупається подальшою практичною діяльністю	природний процес розвитку особистості, радісний, цікавий і захоплюючий
6. Цінність у прийнятті рішення має	лише кінцевий результат		процес прийняття рішень
7. Розв'язання проблеми має	лише одне правильне рішення	безліч припустимих рішень	ті рішення, що мають суб'єктивно значущий сенс
8. Помилка – це:	провина, що вимагає суворого покарання	можливі, але не бажані	критерій істини, необхідна складова процесу навчання
9. Критерії оцінки якості прийняття рішення	тільки один – правильно/неправильно	безліч критеріїв корисності, ефективності, нешкідливості	основний критерій – реалізація вищих духовних цінностей
10. Роль етико-моральних принципів у прийнятті рішення	в них немає потреби	необхідні, бажані	є основоположними, пріоритетними
11. Педагог – це:	вчитель з великої літери, джерело знань, в спілкуванні з учнями переважає монолог	тренер, наставник, в спілкуванні з учнями переважає показ, демонстрація	організатор, фасилітатор, координатор, в спілкуванні з учнями переважає діалог

12. Тривалість навчання	жорсткі часові рамки навчання (в молоді роки)	періодичне навчання (перекваліфікація, підвищення кваліфікації)	постійне самонавчання і самовдосконалення
13. Форми і методи навчання	Пояснювально-ілюстративні, репродуктивні методи, індивідуально-групове навчання	практичні, пошукові, дослідницькі методи, індивідуально-групове навчання	проблемні, пошукові, творчі методи, групове навчання
14. Умови навчання	класичні навчальні заклади й організаційні умови (аудиторії, класи)	майстерні, виробництво	атмосфера комфорту і психологічної безпеки

3. У рамках освітньої парадигми підготувати міні-виступ та проаналізувати переваги та недоліки навчання в рамках обраної парадигми (робота групами).

4. Розкрийте сутність поняття «освітній процес».

4.1. Розкрийте сутність понять «навчальний процес» і «навчальна діяльність».

4.2. Розкрийте сутність поняття «навчально-виховний процес».

4.3. Назвіть основні елементи педагогічного процесу.

4.4. Що є рушійною силою педагогічного процесу?

5. *Дискусійне питання.* Професійна педагогіка: наука? Професійна педагогіка: мистецтво? Професійна педагогіка: інжиніринг? Професійна педагогіка: освітня компонента? Професійна педагогіка: практика? Проаналізуйте та обговоріть кроки до вирішення спірного питання, використовуючи метод «Прес», за яким здобувачі освіти обґрунтовують свою думку у такий спосіб: а) позиція («Я вважаю, що ...»), «На мій погляд, ...); б) обґрунтування («... тому, що...»);

в) приклад («Так, наприклад, ...»); г) висновки («Отож, ...», «Підсумовуючи, зазначимо ...»). Робота групами.

б. *Індивідуальне завдання.* На основі виконаних теоретичних завдань підготуйте та напишіть викладачу своє бачення перспективного напряму розвитку професійної (професійно-технічної) освіти в Україні. Обсяг – 1–2 сторінки.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 11, 12, 17, 32, 34, 40].

Практичне заняття № 2. Розвиток і формування особистості учня (2 год)

Теоретичні питання

1. Поняття про розвиток і формування особистості.
2. Спадковість, середовище і виховання як головні чинники формування особистості.
3. Взаємозв'язок розвитку, виховання та навчання.
4. Роль діяльності, спілкування, власної активності у розвитку та вихованні особистості.
5. Вікова періодизація. Врахування закономірностей вікового та індивідуального розвитку дітей, підлітків, юнаків.

Основні поняття

Особистість; розвиток особистості; формування особистості; спадковість; середовище; соціальне середовище; активність особистості; акселерація, вік, криза, вікова періодизація.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.
2. Проаналізуйте різні підходи до визначення вікової періодизації розвитку особистості.
3. Чим обумовлена необхідність знання вчителем вікових особливостей дітей?
4. Обґрунтуйте особливості розвитку психіки та пізнавальної діяльності молодших школярів, підлітків, старшокласників.
5. Якими індивідуальними особливостями характеризується

поведінка та особистісний розвиток учнів різних вікових груп?

6. Які можливості відкривають педагогові знання індивідуальних особливостей учнів? Від чого ці особливості залежать?

8. Охарактеризуйте структуру особистості.

9. Визначте рушійні сили розвитку особистості підлітків, старшокласників.

10. Охарактеризуйте фактори, які впливають на розвиток підлітків, старшокласників.

11. З'ясуйте відмінності між поняттями «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість».

12. Охарактеризуйте теорії розвитку особистості.

13. Розкрийте поняття «акселерація» та «ретрадація».

Практичні завдання

1. Підготуйте доповіді (презентації) за поданими темами:

1.1. Зарубіжні течії розвитку особистості.

1.2. Розвиток і формування особистості підлітка.

1.3. Розвиток і формування особистості старшокласника.

1.4. Видатні педагоги – про розвиток особистості у різні вікові періоди.

2. Занотуйте міркування психологів про вікову періодизацію у психології.

3. Поясніть, чому деякі психологи стверджують, що особистістю стають двічі: в 3 роки і в підлітковому віці?

4. Поясніть вислів: «Особистістю стають, індивідуальність відстоюють».

5. Проаналізуйте пораду 51 з книги В.О.Сухомлинського «Сто порад учителеві». Визначте умови, за яких виховання стає вирішальним фактором розвитку дитини. (Див. Сухомлинський В. О. Сто порад вчителю / Вибр. твори : В 5 т. / Василь Олександрович Сухомлинський. Київ, 1977. Т.2. С. 445 – 698.).

6. Завдання для «презентації». «Намалюйте» психолого-педагогічний портрет: а) школяра молодшого шкільного віку; б) підлітка; в) старшокласника.

Література: [14, 13, 36, 49, 50].

Практичне заняття № 3. Педагогічна характеристика процесу навчання (2 год)

Теоретичні питання

1. Дидактика як галузь педагогічних знань.
2. Сутність процесу навчання, його методологічні основи та рушійні сили.
3. Функції процесу навчання, зв'язок між ними.
4. Структура процесу навчання.
5. Сторони процесу навчання. Структура діяльності вчителя. Процес учіння та його основні компоненти.
6. Психологічні основи діяльності учнів у процесі навчання. Структура процесу засвоєння знань.
7. Різні підходи до процесу навчання у сучасних ЗП(ПТ)О.
8. Аналіз сучасних зарубіжних теорій навчання.

Основні поняття

Процес навчання; методологічні основи процесу навчання; функції процесу навчання; викладання та учіння як сторони процесу навчання; засвоєння як психологічна основа процесу навчання.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.
2. Підготуйте виступ «Актуальні проблеми розвитку системи професійної (професійно-технічної) освіти України».
3. Проаналізуйте стан сучасної професійної (професійно-технічної) освіти, обґрунтуйте та узагальніть сутність процесу навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (на прикладах конкретних країн за вибором).
4. Знайдіть загальне та відмінне у структурі навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти України та певної країни світу (за вибором).
5. Підготуйте доповідь на тему (на вибір):
 - 5.1. Дидактичні принципи в педагогічній теорії Яна Коменського.
 - 5.2. Педагогічні погляди Антона Макаренка.
 - 5.3. Новаторська педагогіка Василя Сухомлинського.

5.4. Українська етнопедагогіка.

Практичні завдання

1. Дайте визначення:

Процес навчання – це...

2. Продовжіть речення:

Структура процесу навчання вміщує такі компоненти:...

3. Психологічною основою процесу навчання є:

а) учіння;

б) засвоєння;

в) сприймання.

4. Назвіть не менш як три найвідоміші підходи до навчання.....

5. Виправте помилки.

Процес засвоєння має таку логічну схему:

1) розуміння; 2) сприймання; 3) осмислення; 4) узагальнення;

5) систематизація; 6) закріплення.

6. Назвіть функції процесу навчання...

Література: [14, 13, 36, 49, 50].

Практичне заняття № 4. Сутність процесу навчання в умовах карантину (2 год)

Теоретичні питання

1. Педагогічний процес в умовах дистанційного навчання.

2. Засоби та інструментарій дистанційного навчання.

Основні поняття

Дистанційне навчання; засоби дистанційного навчання; інструментарій дистанційного навчання.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.

2. Які, на вашу думку, є найбільш ефективними форми організації навчального процесу в умовах дистанційного навчання?

3. Визначте алгоритм проведення лекційного заняття в умовах дистанційного навчання у ЗП(ПТ)О.

4. Які етапи характеризують педагогічне спілкування?
5. Які, на вашу думку, є найбільш продуктивні стилі педагогічної взаємодії в умовах дистанційного навчання?
6. Які групи засобів організації дистанційного навчання ви використовуєте у своїй навчальній діяльності?
7. Які основні форми онлайн-комунікації, з вашої точки зору, є найбільш продуктивними?

Практичні завдання

1. Підготуйте доповідь з презентацією на тему (на вибір):

- 1.1. Головні тренди в сучасній освіті (онлайн-освіта, соціальні медіа, блоги, відеоблоги, адаптивне навчання, гейміфікація освіти, навчання через віртуальну реальність тощо).
- 1.2. STEM-освіта: стан впровадження та перспективи розвитку.
- 1.3. Змішане навчання як модель навчання.
- 1.4. Кліпове мислення як науково-методична проблема у професійній освіті.

Література: [6, 7, 9, 19, 23, 24, 27, 29, 30].

Практичне заняття № 5. Реалізація методів, засобів та принципів навчання у ЗП(ПТ)О (2 год)

Теоретичні питання

1. Поняття про методи навчання, прийоми і засоби, їхню взаємодію.
2. Основні підходи до класифікації методів навчання.
3. Характеристика методів стимулювання навчальної діяльності учнів у процесі професійного навчання.
4. Характеристика методів організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
5. Характеристика методів контролю і самоконтролю у навчанні.
6. Поняття про інтерактивні методи навчання.

Основні поняття

Метод навчання; функція методу; засіб навчання; прийом навчальної діяльності; класифікація методів навчання; методи організації навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю та самоконтролю у навчанні; мотив; стимул.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.

Практичні завдання

1. *Завдання 1.* Сформулювати під час вивчення теоретичного матеріалу ряд проблемних запитань до однокласників. Підготувати свої варіанти відповідей.

Завдання 2. Зробити огляд онлайн-ресурсів: методи навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Завдання 3. Підготувати фрагмент уроку (за фахом) із застосуванням обраного стандартного або нестандартного методу навчання.

2. Тестові завдання

1. Виберіть, яке визначення поняття «метод навчання» найбільш доцільне:

А – засіб або система засобів (Г. Ващенко);

Б – способи та прийоми спільної діяльності (І. Зайченко);

В – спосіб спільної діяльності (А. Алексюк);

Г – спосіб цілеспрямованої реалізації (М. Ярмаченко).

2. Цілеспрямована двостороння діяльність вчителя і учнів із досягнення загальної мети – озброєнню учнів знаннями, уміннями і навичками - ...

А – метод;

Б – форма;

В – процес навчання;

Г – прийом.

3. Методи: бесіда, лекція, розповідь, об'єднанні за такою ознакою - ...

А – за джерелом інформації;

Б – за засобами стимулювання пізнавальної діяльності;

В – за логікою передачі інформації;

Г – за характером пізнавальної діяльності.

4. Індуктивний і дедуктивний методи об'єднані за такою ознакою -...

А – за джерелом інформації;

Б – за логікою передачі;

В – за засобами стимулювання пізнавальної діяльності;

Г – за характером пізнавальної діяльності.

5. Які методи належать до групи наочних методів навчання?

А – графічні роботи, демонстрування, самостійне спостереження;

Б – демонстрування, самостійне спостереження, ілюстрування;

В – графічні роботи, вправи, лабораторні роботи;

Г – вправи, самостійне спостереження, демонстрування.

6. Що слід розуміти під методом навчання?

А – це прийоми та способи роботи вчителя, за допомогою яких учні засвоюють програмний матеріал;

Б – це прийом співробітництва учителя з учнями;

В – це спосіб реалізації навчального процесу;

Г – це способи та прийоми спільної діяльності учителя і учнів, які спрямовані на оволодіння знаннями, навичками та уміннями, різнобічний розвиток розумових і фізичних здібностей останніх, формування у них якостей, необхідних для повноцінної життєдіяльності та майбутньої професійної діяльності.

7. До якої групи включені практичні методи навчання?

А – демонстрування, самостійні спостереження;

Б – вправи, лабораторні, практичні та дослідні роботи;

В – робота з книгою, бесіда, графічні роботи;

Г – складання таблиць, робота з контурними картами, бесіда.

8. Дидактика розглядає навчання як процес, що має дві сторони:

А – викладання і навчання;

Б – навчання і виховання;

В – навчання і розвиток;

Г – виховання і розвиток.

9. *Хто вперше ввів у науковий обіг термін «дидактика»?*

- А – німецький педагог В. Ратке;
- Б – чеський вчений-педагог Я. Коменський;
- В – швейцарський педагог І. Песталоцці;
- Г – український педагог К. Ушинський.

10. *Що з перерахованого відноситься до основних категорій дидактики?*

- А – визначення цілей освіти і навчання;
- Б – визначення змісту освіти і навчання;
- В – розробка методів діагностики здібностей;
- Г – визначення форм і методу навчання.

11. *Дайте характеристику основним принципам навчання:*

- 1) принцип свідомості й активності;
- 2) принцип наочності;
- 3) принцип систематичності і послідовності;
- 4) принцип міцності навчання;
- 5) принцип науковості;
- 6) принцип досяжності;
- 7) принцип зв'язку теорії з практикою.

Література: [10, 15, 18, 20, 21, 31].

Практичне заняття № 6. Форми організації навчання у ЗП(ПТ)О (2 год)

Теоретичні питання

1. Сутність поняття «форма організації навчання».
2. Історія розвитку форм організації навчання.
3. Форми організації навчання класно-урочної системи.
4. Урок – основна форма організація навчання. Нестандартні уроки.
5. Шляхи вдосконалення класно-урочної системи навчання.

Основні поняття

Форма організації навчання; урок; класно-урочна система навчання; лекція; семінар; лабораторна робота; екскурсія; домашня

робота; факультатив; лекційно-семінарська система навчання; індивідуальне навчання; індивідуально-групове навчання; белл-ланкастерська система; Дальтон-план; мангеймська система; індивідуальна, групова та фронтальна форми організації навчальної діяльності; КМСОНП.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.

2. Проаналізуйте історію розвитку форм організації навчання.

3. Визначте основні спільні та відмінні ознаки індивідуальної, групової, масової форм організації навчальної діяльності учнів.

4. Занотуйте у зошитах схему плану уроку.

Практичні завдання

Завдання 1. За темою, запропонованою викладачем, складіть розгорнутий план-конспект уроку засвоєння нових знань.

Література: [10, 15, 18, 20, 21, 31].

Практичне заняття № 7. Організація самостійної роботи учнів у ЗП(ПТ)О (2 год)

Теоретичні питання

1. Поняття «самостійна робота і самостійно-пізнавальна діяльність учнів».

2. Види та структура самостійної роботи учнів.

3. Контроль за самостійною роботою учнів.

Основні поняття

Самостійна робота; самостійно-пізнавальна діяльність учнів; види самостійних робіт; робота з книгою; контроль за самостійною роботою учнів.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.

2. У чому сутність понять: «самостійна робота» і «самостійно-пізнавальна діяльність»?

3. Визначте сутність самостійної роботи як педагогічної категорії і охарактеризуйте її основні ознаки.

4. Проаналізуйте найважливіші способи і дидактичні умови роботи з книгою.

Практичні завдання

Завдання 1. За темою, запропонованою викладачем, складіть розгорнутий план-конспект уроку формування умінь і навичок.

Завдання 2. Розробіть з предмету вашої спеціальності систему завдань з теми для самостійної роботи учнів на уроці перевірки знань, умінь і навичок.

Література: [10, 15, 18, 20, 21, 31].

Практичне заняття № 8. Педагогічна система як об'єкт проєктування (2 год)

Теоретичні питання

1. Сутність педагогічної технології і її місце в педагогічній системі.

2. Структурні компоненти педагогічної технології.

3. Класифікація педагогічних технологій.

Основні поняття

Педагогічна технологія; освітні технології; структура педагогічної технології; класифікація педагогічних технологій; навчальні технології, виховні технології.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.

2. Законспектувати с. 298 – 312 підручника «Педагогіка» І. Зайченка.

Матеріал подати у вигляді таблиці:

Назва технології	Автор –
	Мета і завдання технології –
	Концептуальні положення:
	Особливості методики:

3. Підготуйте виступ на тему (на вибір):

- Інноваційні процеси у системі освіти.

- Умови ефективності інноваційних педагогічних процесів.
- Управління інноваційними процесами.

Практичні завдання

Завдання 1. За темою, запропонованою викладачем, складіть розгорнутий план-конспект уроку застосування знань, умінь і навичок.

Завдання 2. Робота у групах.

1. Окресліть коло проблем навчального закладу, на вирішення яких спрямована інноваційна діяльність.

2. Охарактеризуйте можливі причини опору практиків нововведенням.

3. Порівняйте індивідуальну майстерність вчителя з діяльністю, що бере за основу технологію за планом:

3.1. Хто виконує процес навчання або виховання? Як він виконується від початку до кінця?

3.2. Що повинен знати виконавець процесу?

3.3. Час виконання процесу.

3.4. Якість продукту.

3.5. Що в основі процесу (науковий розрахунок, інтуїція, відчуття, знання, досвід)?

3.6. Можливе масове виробництво.

Література: [13, 19, 21, 22, 28, 35, 39].

Практичне заняття № 9. Характеристика сучасних навчальних технологій (2 год)

Теоретичні питання

1. Технології розвивального навчання.
2. Технології інтерактивного навчання.
3. Проєктна технологія.
4. Інформаційні технології.

Основні поняття

Технології розвивального навчання; технологія інтерактивного навчання; технологія проєктного навчання; сугестопедагогічна технологія; інформаційні технології навчання.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.

2. Підготуйте виступ на тему (на вибір):

2.1. Зміст технології розвивального навчання в умовах професійної (професійно-технічної) освіти.

2.2. Застосування квест-технології в освітньому просторі.

2.3. STEM-освіта як напрям у закладах освіти.

2.4. Сугестопедагогіка як новітня освітня технологія.

Практичні завдання

Завдання 1. За темою, запропонованою викладачем, складіть розгорнутий план-конспект уроку узагальнення і систематизації знань.

Завдання 2. Порівняйте інноваційну технологію із традиційною предметно-класно-визначеною системою за певними ознаками. Заповніть таблицю.

Параметри порівняння	Традиційна педагогіка (педагогіка знання)	Інноваційна педагогіка (педагогіка здібностей)
Мета	Формування ЗУН	...
Інтегральна характеристика	«Школа пам'яті»	...
Характер відносин	Суб'єкт-об'єктний	...
Девіз педагога	«Роби, як я»	...
Характер та стиль взаємовідносин	Авторитарність, монологічність, закритість	...
Форми організації	Фронтальні, індивідуальні	...
Методи навчання	Ілюстративно-пояснювальні, інформаційні	...

Закінчення табл.

Основний тип діяльності учнів	Репродуктивний відтворювальний	...
Формула навчання	Знання – репродуктивна діяльність	...
Засоби засвоєння	Діяльність за алгоритмом	...
Функції учителя	Носій інформації, охоронець норм і традицій, пропагандист предметно-дисциплінарних знань	...
Позиція учня	Пасивність, відсутність інтересу, мотиву до особистісного зростання	...

Завдання 3. Підготуйте проєкт за поданими темами:

1. Засвоєння через ігрову технологію теоретичних понять. (Результат (продукт проєкту) – Методика уроку засвоєння нових знань).

2. Умови реалізації технології групового навчання. (Результат (продукт проєкту) – Методика уроку формування умінь і навичок).

3. Використання ІТ-технології для підвищення продуктивності навчально-пізнавальної діяльності учнів закладу професійної (професійно-технічної) освіти. (Результат – (продукт проєкту) – Методика комбінованого уроку).

Література: [13, 19, 21, 22, 28, 35, 39].

Практичне заняття № 10. Основи організації самонавчання (2 год)

Теоретичні питання

1. Самонавчання як чинник підготовки компетентної особистості.

2. Мотивація до самонавчання у процесі формування професійних компетенцій.

Основні поняття

Самонавчання; організація самонавчання; мотивація до самонавчання; методики оцінки особистості.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.

Практичні завдання

Завдання 1. Складіть сім кроків до вміння організувати свій час.

Завдання 2. Опишіть організацію режиму самопідготовки для учнів закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

Завдання 3. Складіть алгоритм самопідготовки для учнів закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

Завдання 4. Напишіть поради для учнів закладу професійної (професійно-технічної) освіти щодо самостійного виконання письмового завдання (складання простого плану тексту, складання конспекту, підготовка реферату (доповіді)).

Завдання 5. Підготуйте проєкт за поданими темами:

1. Реалізація педагогічних ідей А. С. Макаренка в освітніх системах України та світу. (Результат (продукт проєкту) – Віртуальний музей).

2. Діагностична компетентність сучасного педагога. (Результат (продукт проєкту) – Соціально-психологічний портрет учня закладу професійної (професійно-технічної) освіти).

3. Образ педагога очима учнів закладу професійної (професійно-технічної) освіти. (Результат (продукт проєкту) – Веб-сторінка сучасного педагога).

4. Шлях до себе: самонавчання – запорука саморозвитку й самореалізації учня закладу професійної (професійно-технічної) освіти. (Результат (продукт проєкту) – Модель процесу самонавчання учня закладу професійної (професійно-технічної) освіти).

5. Профорієнтаційний проєкт «Цікава механіка». (Результат (продукт проєкту) – Методика тренінгового заняття для учнів закладу професійної (професійно-технічної) освіти).

6. Образ сучасного інженера-педагога з машинобудування у закладі професійно-технічної освіти. (Результат (продукт проєкту) – Портфоліо сучасного інженера-педагога з машинобудування).

7. Образ сучасного інженера-педагога з будівництва та зварювання у закладі професійно-технічної освіти. (Результат (продукт проєкту) – Портфоліо сучасного інженера-педагога з будівництва та зварювання).

Література: [13, 19, 21, 22, 28, 35, 39].

Змістовний модуль 2. Процес виховання та його сутність в умовах ЗП(ПТ)О

Практичне заняття № 11. Педагогічна характеристика виховання (2 год)

Теоретичні питання

1. Виховання як спеціально організований і свідомо здійснюваний педагогічний процес.

2. Зміст і результат виховання. Діяльнісно-особистісна концепція виховання.

3. Поняття «виховання» у широкому та вузькому розумінні.

4. Закономірності і принципи процесу виховання.

5. Напрями виховання.

Основні поняття

Виховання у широкому та вузькому розумінні; мета виховання; зміст виховання, закономірності та принципи процесу виховання; діяльнісно-особистісна концепція виховання; суб'єкт – суб'єктні виховні відносини.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.

Практичні завдання

1. Заповніть таблицю: Сутність процесу виховання

Процес виховання	
Сутність	
Мета	
Структурні елементи	
Діалектика	
Рушійні сили	
Категорії	
Виховання у вузькому розумінні	
Виховання у широкому розумінні	
Компоненти процесу виховання	
Напрями процесу виховання	

2. У чому полягає сутність процесу виховання, якщо виходити з того, що особистість розвивається завдяки привласненню накопиченого у суспільстві досвіду?

3. У чому полягає сутність діяльнісно-особистісної концепції виховання?

4. Проаналізуйте розуміння поняття «виховання» у широкому й вузькому значенні.

5. Що слід розуміти під закономірностями виховання? Розкрийте сутність і дайте їхнє наукове обґрунтування. Чи можна відносити народні поради щодо виховання до закономірностей виховного процесу? Які саме?

6. Які принципи виховання виводяться з його закономірностей?

7. Із праці Григорія Ващенка «Виховний ідеал» виписіть характеристику різних підходів за змістом виховного ідеалу, порівняйте їх між собою.

8. Користуючись науковими джерелами, виписати моральні якості особистості, що характеризують менталітет українського народу.

9. Проаналізувати погляди Антона Макаренка про роль колективу у формуванні та розвитку особистості.

10. Прочитати твір Василя Сухомлинського «Серце віддаю дітям», виписати з твору приклади реалізації принципів виховання за типом:

Назва принципу	Приклади з твору у скороченому вигляді

11. Підготуйте доповідь на тему:

11.1. Самовиховання: історія, теорія, методика.

11.2. Перевиховання: історія, теорія, методика.

11.3. Григорій Сковорода і Костянтин Ушинський про народність виховання.

11.4. Батьківський авторитет – за Антоном Макаренком.

11.5. Погляди Василя Сухомлинського на виховання дітей у родині.

11.6. Моральне і статеве виховання сучасної молоді.

Література: [13, 19, 25, 26, 37, 38, 45, 47].

Практичне заняття № 12. Сутність принципів виховання (2 год)

Теоретичні питання

1. Закономірності процесу виховання.
2. Основні принципи виховання.
3. Принципи виховання у народній педагогіці.

Основні поняття

Закономірності виховання; принципи виховання; правило виховання.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.

Практичні завдання

1. Підготуйте реферат на тему: «Рушійні сили, закономірності і принципи виховання».

2. Законспекуйте Концепцію національного виховання. Розділ 2. «Принципи національного виховання».

3. Заповніть таблицю:

1. Дайте коротке визначення понять: «принцип», «правило»:	
загальні риси ...	відмінності ...
2. Розкрийте зміст таких принципів національного виховання: Гуманізм, Демократизм, Єдність сім'ї і школи, Наступність, Спадкоємність поколінь.	
3. На конкретному прикладі доведіть залежність організації виховного процесу від принципів виховання.	

Література: [13, 19, 25, 26, 37, 38].

Практичне заняття № 13. Характеристика основних методів і форм організації виховного процесу (2 год)

Теоретичні питання

1. Поняття про методи і засоби виховання.
2. Поняття про форми організації виховної роботи. Позакласна виховна робота.

Основні поняття

Метод виховання; засіб та прийом виховання; класифікація методів виховання; методи формування свідомості особистості; методи організації діяльності та формування досвіду суспільної поведінки; методи стимулювання поведінки та діяльності; методи контролю та самоконтролю; форма організації виховання; позакласна робота; позашкільна робота; колективні творчі справи.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.

Практичні завдання

1. Проаналізуйте класифікацію методів виховання на основі діяльнісного підходу.

2. Охарактеризуйте засоби виховання для кожного з методів.

3. Поясніть сутність кожної групи методів виховання.

4. Розкрийте взаємозв'язок між методами формування свідомості особистості.

5. Виділіть специфіку прийомів педагогічного впливу.

6. Порівняйте гальмуючі та творчі прийоми педагогічного впливу.

7. Поясніть на прикладі педагогічної діяльності Антона Макаренка (праця «Педагогічна поема») застосування методу «вибуху».

8. Продемонструйте приклади застосування вчителем допоміжних прийомів.

9. Зробіть повідомлення про застосування В.О. Сухомлинським методів формування свідомості особистості (праця Василя Сухомлинського «Як виховати справжню людину»).

10. Законспекуйте «Державну національну програму «Освіта» (Україна XXI ст.). Розділ 5. «Позашкільне навчання і виховання». (Див. Державна національна програма. «Освіта» («Україна XXI ст.»). – К., 1994.).

11. Складіть текст оголошення про проведення позакласного виховного заходу.

12. Заповніть таблицю: Сімейне виховання

Суть сімейного виховання	
Функції сім'ї	
Види взаємин	
Напрями сімейного виховання	
Умови виховання дітей у сім'ї	
Види авторитету батьків	
Причини зниження виховного впливу родини	
Перспективним для новітнього родинного виховання в Україні є...	
Формами співробітництва школи і сім'ї у вихованні дітей є..	

Література: [13, 19, 25, 26, 37, 38].

Практичне заняття № 14. Характеристика сучасних виховних технологій (2 год)

Теоретичні питання

1. Поняття про технологію виховання.
2. Комплексний підхід до виховання.
3. Виховна справа як система.

Основні поняття

Технологія виховання; комплексний підхід; виховна справа; види виховних технологій.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.

Практичні завдання

1. Підготуйте доповідь на тему:

- 1.1. Сутність здоров'язберігаючої технології.
 - 1.2. Сутність виховної технології «Створення ситуації успіху».
 - 1.3. Сутність технології особистісно-орієнтованого навчання.
 - 1.4. Сутність ігрової технології.
 - 1.5. Сутність технології розвитку критичного мислення.
 - 1.6. Сутність технології формування творчої особистості.
- 2. Підготуйте виховний захід з використанням виховної технології (на вибір).*

Література: [13, 19, 25, 26, 37, 38, 41].

Практичне заняття № 15. Формування учнівського колективу та його вплив на особистість (2 год)

Теоретичні питання

1. Сутність, ознаки, функції колективу.
2. Вплив колективу на особистість учня.
3. Процес розвитку колективу. Система перспективних ліній.
4. Педагогіка паралельної дії.

Основні поняття

Група; колектив; учнівський колектив; колектив професійно-технічного навчального закладу; ознаки колективу; функції

колективу; етапи розвитку колективу; закон паралельної дії; суспільна думка.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.

Практичні завдання

1. Підготуйте доповідь на тему:

1.1. Педагогічне управління колективом.

1.2. Самореалізація і самоствердження особистості у колективі.

1.3. Теорія і практика колективу Антона Макаренка.

1.4. Досвід організації колективу й колективного виховання Василя Сухомлинського.

2. *Вирішіть проблему.* Психологи поділяють учнів на дві основні категорії: школярі-колективісти і школярі-індивідуалісти. Якщо учні «випадають» з колективу, то для чого потрібно робити всіх колективістами, насильно змінювати природу дитини і переробляти її особисті якості? Як ви думаєте? Наведіть аргументи «за» і «проти»?

3. *Під час педагогічної практики визначіть рівень розвитку колективу у закріпленому за вами класі.* У класного керівника дізнайтесь, яка робота проводиться для подальшого згуртування колективу.

Література: [13, 19, 25, 26, 37, 38, 41].

Практичне заняття № 16. Основи організації самовиховання (2 год)

Теоретичні питання

1. Основні завдання і напрями успішного самовиховання.

2. Методи і прийоми організації самовиховання.

Основні поняття

Самовиховання; самопізнання; саморегуляція; методи самовиховання; прийоми самовиховання; технологія самопізнання та саморегуляції у процесі самовиховання.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.

Практичні завдання

1. Підготуйте доповідь на тему:

- 1.1. Вікові рівні самовиховання та їх характеристика.
- 1.2. Застосування технік релаксації.
- 1.3. Зумовленість самовиховання рівнем розвитку колективу.
- 1.4. Ідеї, що найбільш сприяють самовихованню.
- 1.5. Інтелект і його соціальні функції.
- 1.6. Корекція потреб як завдання самовиховання.
- 1.7. Методи самовивчення певних характеристик особистості.
- 1.8. Основні прийоми самовиховання.
- 1.9. Планування життєдіяльності як метод самовиховання.
- 1.10. Проблеми спілкування і самовиховання.
- 1.11. Психологічні основи самовиховання в юнацькому віці.
- 1.12. Психологічні типи особистості.
- 1.13. Роль друзів і знайомих у самовихованні.
- 1.14. Роль мистецтва у самовихованні.
- 1.15. Роль самовиховання у формуванні особистості студентів.
- 1.16. Роль самооцінки у самовихованні студентів.
- 1.17. Рухливі ігри як елемент самовиховання.
- 1.18. Самооцінка у структурі цілісної особистості.

2. Підготувати тестові завдання на виявлення комунікативних та організаторських здібностей.

3. Підготувати тренінг на здобуття комунікативних навичок.

Література: [13, 19, 25, 26, 37, 38, 51].

Практичне заняття № 17. Педагогічна культура та її складові (2 год)

Теоретичні питання

1. Сутність педагогічної культури. Зміст та основні компоненти педагогічної культури.

2. Структура педагогічної майстерності вчителя.

3. Розуміння педагогом особистості учня. Шляхи формування педагогічної культури.

Основні поняття

Педагогічна діяльність; педагогічна культура; компоненти педагогічної культури; професійна компетентність; педагогічні здібності; педагогічна техніка; педагогічний такт.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.

Практичні завдання

1. *Дискусія «Шляхи формування педагогічної культури».* Доведіть та обґрунтуйте твердження про те, що «Педагогічна культура вчителя є системним утворенням. Її головними структурними компонентами є: педагогічні цінності, творчі способи педагогічної діяльності, досвід створення учителем зразків педагогічної практики з позицій гуманізму».

Показниками високого рівня сформованості педагогічної культури слід вважати:

- гуманістичну спрямованість особистості педагога;
- психолого-педагогічну компетентність і розвинуте педагогічне мислення;
- освіченість у галузі предмета, який учитель викладає, володіння педагогічними технологіями;
- досвід творчої діяльності, уміння обґрунтовувати власну педагогічну діяльність як систему (дидактичну, виховну, методичну);
- культуру професійної поведінки (педагогічного спілкування, мови, зовнішнього вигляду).

2. Педагогічна гра «Освітньо-вікові групи: навчання та виховання».

Дайте коротку характеристику основним освітньо-віковим категоріям. Визначте психологічні особливості кожної вікової групи. *Творче завдання.* Оберіть тему заняття. Продумайте алгоритм його проведення відповідно до особливостей певної вікової категорії. Які особливості необхідно врахувати під час викладення навчального

матеріалу? Які методи та засоби навчання доцільно використати відповідно до кожної вікової групи?

Студенти розподіляються на групи. Кожна група обирає певну вікову категорію.

Освітньо-вікова категорія	Загальна характеристика	Психологічні особливості
Молодший шкільний вік (6 – 10 років)	Відбуваються зміни у діяльності, спілкуванні, відносинах з людьми. Провідна діяльність – навчання. Змінюється уклад життя, з'являються нові обов'язки, змінюються відносини дитини з оточуючими	Увага недостатньо стійка, обмежена за обсягом. Довільна увага розвивається разом з іншими функціями, насамперед з мотивацією навчання, почуттям відповідальності за успіх навчальної діяльності. Пам'ять переважно наглядно-образного характеру. Безпомилково запам'ятовується матеріал цікавий, конкретний, яскравий. Вчитель приділяє увагу виробленню вмінь самоконтролю під час заучування, навиків самоперевірки, знань раціональної організації навчального труда
Середній шкільний вік (від 10 – 11 до 15 років)	Характеризується загальним підйомом життєдіяльності та глибокою перебудовою усього організму. Проходять найсильніші зміни у фізіології підлітка, тому необхідно враховувати це і підготувати дитину до змін	Сприйняття більш цілеспрямоване, планомірне та організоване. Часто виражене невміння зв'язати сприйняття оточуючого життя з учбовим матеріалом. Увага вибіркова, довго можуть зосереджуватися на одному матеріалі або явищі, але легка збудливість, інтерес до незвичайного, яскравого часто стає причиною переключення уваги. Мислення більш систематизоване, послідовне та набуває критичності

		<p>Підліток намагається мати свою думку, схильний до суперечок та заперечень. Сприятливий період для розвитку творчого мислення. Учень середнього шкільного віку здатен зрозуміти аргументацію, впевнитися в обґрунтованості, погодитися з розумними доводами</p>
<p>Старший шкільний вік (15 – 18 років)</p>	<p>Це період формування світогляду, переконань, характеру та життєвого самовизначення. Юнацтво - час самоствердження, бурхливого росту самосвідомості, активного осмислення майбутнього, час пошуку, надій, сподівань. У старшокласників звично яскраво виражено вибіркоче відношення до навчальних предметів. Потреба в значущих для життєвого успіху знаннях – одна із найхарактерніших рис теперішнього старшокласника. Це визначає розвиток і функціонування психічних процесів. Сприйняття характеризується цілеспрямованістю, увага – довільністю та стійкістю, пам'ять – логічним характером. Мислення старшокласників відрізняється більш високим рівнем узагальнення та абстрагування, поступово набуває теоретичної та критичної спрямованості</p>	<p>Період розквіту всієї розумової діяльності. Старшокласники намагаються проникнути в суть явищ природи та суспільного життя, пояснити їхні взаємозв'язки та взаємозалежності. Виражене прагнення створити власну точку зору, яка не завжди співпадає із загальноприйнятою. Мислення характеризується самостійністю, яка необхідна для самоствердження особистості</p>

Кожна група повідомляє про власні підходи. Проводиться обговорення.

2. Тестові завдання:

1. Професійна придатність вчителя – це:

а) необхідний комплекс умінь, які набуваються у процесі здобуття вищої освіти;

б) показник рівня засвоєння вчителем спеціальних знань;

в) необхідний комплекс здібностей, фізичних, нервово-психічних і моральних якостей, що потрібні для набуття певних робочих функцій і успішної діяльності у сфері освіти.

2. До основних функцій педагога належать:

а) навчальна, виховна, психолого-педагогічна та соціальна;

б) навчальна та виховна;

в) морально-формуюча, навчаюча, суспільно-ідеологічна;

г) соціально-політична та навчаюча.

3. Суспільство ставить до вчителя такі морально-педагогічні вимоги:

а) наявність певних моральних цінностей, вміння спілкуватися;

б) висока ерудиція та культура, високий рівень моральних взаємин з людьми, педагогічна самоактуалізація;

в) висока фахова підготовка, ерудиція і культура поведінки;

г) комунікабельність, організаційні вміння.

4. Стосовно ставлення учителів до новацій їх можна умовно поділити на кілька груп, а саме:

а) новатори, умовні новатори, консерватори;

б) передові, умовно передові, відсталі;

в) новатори, передові, помірковані, глибоко помірковані, інертні;

г) педагоги-майстри, педагоги-методисти, стажисти.

5. До практично-соціальних вимог до вчителя належать:

а) відповідний рівень освіти, фах, ерудиція та культура;

б) вимога постійної самоосвіти, виконання норм поведінки;

в) вимога постійної самоосвіти, загальнопедагогічні та загально-трудова вимоги;

г) самостійність і діловитість, наявність педагогічних здібностей, цільність характеру.

Література: [8, 13, 19, 21, 42, 43].

Практичне заняття № 18. Організаційно-педагогічна робота класного керівника (2 год)

Теоретичні питання

1. Роль інституту класного керівництва в сучасних умовах.
2. Професіограма особистості і діяльності класного керівника.
3. Основні завдання та функціональні обов'язки класного керівника.
4. Зміст і форми виховної роботи класного керівника.

Основні поняття

Класний керівник; професіограма особистості та діяльності класного керівника; функції та обов'язки; зміст та форми виховної роботи.

Завдання до самопідготовки

1. Опрацюйте теоретичні питання. Розкрийте зміст основних понять з теми.

Практичні завдання

1. Підготуйте доповідь на тему:

- 1.1. З історії становлення та розвитку в Україні інституту класних керівників.
- 1.2. Функції класовода.
- 1.3. Професіограма класного керівника.
- 1.4. Зміст, форми, методи роботи класного керівника.
- 1.5. Основні напрями роботи класного керівника.
- 1.6. Класний керівник і учнівський колектив. Завдання класного керівника щодо організації та згуртування класного колективу. Етапи розвитку колективу. Педагогіка паралельної дії.
- 1.7. Робота класного керівника з батьками та громадськістю.
- 1.8. Планування і облік роботи класного керівника.

2. Дискусія «Мое бачення організації роботи класного керівника».

3. Розробіть план проведення виховного заходу, спрямованого на згуртування класного колективу.

4. Розробіть план виховної роботи класного керівника з учнями класу (клас – на вибір студента) на навчальний семестр (з 1.09. до 31.12).

Література: [8, 13, 19, 21, 44, 49].

Практичне заняття № 19. Педагогічні основи виховної діяльності дитячих та молодіжних організацій (2 год)

Теоретичні питання

1. Типологія дитячих та молодіжних організацій України за статусом та основними показниками діяльності.

2. Основні завдання, напрями та функції діяльності дитячих та молодіжних організацій України.

3. Технології виховного процесу в молодіжних громадських організаціях.

Основні поняття

Дитячі та молодіжні організації; студентські організації України; методика колективного творчого виховання.

Завдання до самопідготовки

1. Підготуйте доповідь на тему:

1.1. Козацька педагогіка виховання юнаків.

1.2. Історія дитячих та молодіжних організацій на території України.

1.3. Основні напрями діяльності дитячих та молодіжних організацій.

1.4. Особливості соціально-педагогічної роботи в дитячих та молодіжних організаціях.

2. Виписати у конспект державні вимоги до взаємодії школи (вчителя) і дитячої організації на основі вивчення Законів України «Про освіту» і «Про молодіжні та дитячі громадські організації»; Державної національної програми «Освіта: Україна ХХІ століття».

3. Проаналізувати статут однієї з громадських організацій (на вибір).

Практичні завдання

Завдання 1. Питання для роздумів:

1. З'ясуйте зміст вислову К. Д. Ушинського, у якому видатний український учений-педагог зазначав: «Виховання створене самим народом і засноване на народних починаннях, має таку виховну силу, якої немає в найкращих системах, що ґрунтуються на абстрактних ідеях чи запозичені в іншого народу».

2. Що мав на увазі видатний український філософ Г. С. Сковорода, виділивши три головних об'єкти виховного впливу: розум людини, серце людини, волю людини?

3. У багатьох релігіях світу ми можемо знайти спільні принципи і системи моральних цінностей. Як ви розумієте *Золоте Правило*, проповідуване Християнством: «Чини іншим так, як би ти хотів, щоб у тих же умовах інші чинили тобі»?

4. Зміст виховання – комплекс ідей, думок, чинників, основних напрямів виховного впливу. Як ви вважаєте, яке місце у виховному процесі належить рідній мові, родоводу, рідній історії, краєзнавству, національній символіці, природі рідного краю, народній міфології, фольклору, національному мистецтву, народному календареві, народним прикметам, релігії і виховним традиціям, родинно-побутовій культурі, національним традиціям, звичаям і обрядам?

Література: [8, 13, 16, 19, 21, 44, 46, 48, 49].

Практичне заняття № 20. Зарубіжний досвід організації навчально-виховного процесу у професійній (професійно-технічній) освіті (2 год)

Теоретичні питання

1. Підготовка фахівців у Великобританії.
2. Особливості системи професійної (професійно-технічної) освіти Франції.
3. Дуальна система підготовки робітників у Німеччині.
4. Навчання професії у США.

Основні поняття

Підготовка фахівців; дуальна система підготовки; навчання професії.

Завдання до самопідготовки

1. Підготувати презентацію про професійну підготовку в одній із високорозвинених країн світу.

2. Які основні відмінності у підготовці фахівців у різних країнах?

3. Скласти порівняльну таблицю вищої освіти Німеччини, Англії, Франції, США за критеріями: освітні рівні, терміни навчання, доступність освіти, якість.

4. Який саме досвід підготовки фахівців високорозвинених країн світу можна і треба, на вашу думку, запозичити Україні?

Література: [13, 16, 19, 21, 33, 49].

Розділ IV. Методичні рекомендації щодо виконання індивідуальних робіт (рефератів)

Вимоги до змісту реферату

Під час аналізу змісту реферату кафедра звертає увагу на використання автором нових досягнень науки, передового інноваційного педагогічного досвіду, переконливість і достовірність поданих фактів, обґрунтованість висновків і узагальнень, коректність використання наукової літератури, науково-практичну цінність роботи. Хоча розробка реферату не передбачає результату, який є вкладом в науку, проте нові дані, факти, думки, новації, інновації, своєрідна їх інтерпретація і несхожа на попередні систематизація повинні в роботі бути.

Під час виконання реферату необхідно обґрунтувати актуальність, викласти історію питання, інтерпретувати дані досліджень, які проводились вченими (або особисто автором), проаналізувати літературні джерела. Іноді під час розробки теми штучно «притягують» такий матеріал, який має другорядне значення або і зовсім не потрібен для даної конкретної роботи. Матеріал слід висвітлювати ґрунтовно, логічно, але уникати зайвих відступів, дрібних, не характерних фактів.

Робота повинна завершитися чіткими і конкретними висновками. При цьому потрібно звертати увагу на оформлення роботи, згідно з Держстандартом, її грамотність, правильний запис використаної літератури, цитат і посилань на джерела. Студенти працюють під керівництвом викладача кафедри.

Вибір теми і складання плану реферату

Першим, дуже відповідальним кроком є вибір студентами теми реферату, яка повинна відповідати сучасному стану розвитку педагогічної теорії та практики, програмі навчальної дисципліни, потребам освітнього процесу у ЗВО. Кафедра пропонує студентам тематику рефератів. Слід виходити також з того, що студенти повинні дати згоду на розробку запропонованої їм теми. Старости груп складають списки, де вказують: номер групи, прізвище та ініціали студента, назву теми і подають їх на кафедру. Студент може просити дозволу на власну тему, яка викликає в нього інтерес. Недоцільно вибирати теми, які добре і всебічно висвітлені в літературних джерелах. Їх важко доповнити новими думками, фактами. В цьому випадку виклад змісту роботи може звестися до звичайного копіювання (компіляції).

Нова, маловивчена тема відкриває більше можливостей для прояву самостійності і виявлення творчих здібностей студента. Після вибору і схвалення теми роботи студент розробляє графік її виконання. Він передбачає такі етапи:

I) вибір теми реферату, з'ясування ступеня її досліджуваності в літературі;

II) підбір літератури, складання бібліографічного списку;

III) вивчення літератури та інших джерел;

IV) написання роботи;

V) подання роботи викладачеві;

VI) захист реферату.

Після ознайомлення із загальною і спеціальною літературою складається попередній варіант плану роботи. По ходу накопичення матеріалу та його систематизації план удосконалюється й

коригується. Після завершення підготовчої роботи складається його остаточний варіант.

Структура роботи передбачає такий вигляд: **зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел, додатки** (за необхідності).

Після складання графіка, вивчення літературних та інших джерел рекомендується розробити план роботи, який може обговорюватися із викладачем.

Форма плану може бути різною. Як правило, він включає вступ, основну частину, висновки і список використаної літератури. Можна вмістити також і додатки.

У *вступі* розкриваються актуальність і важливість теми, висвітлюються вихідні методологічні положення, які визначають підхід до теми, дається історіографія і характеристика джерел для того, щоб виявити ступінь дослідження теми, аспекти, які потребують вивчення.

Вступ дає загальне уявлення про роботу й має містити такі основні моменти:

- а) обґрунтування теми;
- б) актуальність обраної теми, ступінь її досліджуваності;
- в) визначення мети та завдань роботи, виділення кола питань, які слід розглянути для найповнішого розкриття теми;
- г) стислий огляд літератури та інших джерел.

Основна частина роботи присвячується розгортанню центральної ідеї і розв'язанню означених у виступі завдань.

Змістом реферату можуть бути:

– аналіз актуальних проблем педагогіки вищої школи за спеціальністю (інформатика, металознавство тощо), освітніх або психолого-педагогічних проблем;

– аналіз і характеристика існуючих проблем в педагогіці вищої школи;

– аналіз комплексу науково-методичних проблем та явищ теорії та практики педагогіки вищої школи (власного досвіду, досвіду досвідчених колег).

Основна частина роботи складається з двох – чотирьох параграфів, у свою чергу розбитих на підрозділи (*параграф має включати більше 2-х підрозділів*). Кожний параграф має висвітлювати самостійне питання поставленої проблеми, підрозділ – окрему частину цього питання. Надзвичайно важливим є збереження логічного зв'язку між параграфами (підрозділами в параграфі) і послідовність переходу від одного параграфа до іншого. Зміст параграфів і підрозділів має відповідати їхній назві, закінчуватися стислими висновками.

Робота завершується *загальними висновками*. Вони мають бути чіткими, місткими й короткими за формою. Нових фактичних даних, теоретичних положень у цій частині подавати не слід, доречно підкреслити перспективу розвитку проблеми в освітній практиці, а також запропонувати власні практичні рекомендації. Висновки констатують ступінь реалізації мети і завдань, які були визначені у вступі, а також теоретичну цінність виконаної роботи.

Оформлення роботи

Допускається оформлення реферату в рукописному або надрукованому варіантах. Приблизний обсяг реферату 20 – 25 сторінок тексту комп'ютерного друку.

Стандартний аркуш, набраний на комп'ютері, має до 30 рядків, надрукованих через 1,5 інтервала на одному боці (розмір шрифту 14 пунктів). Довжина кожного рядка – 62 – 66 знаків, новий абзац починається з відступу не менше 15 мм. Аркуш має такі поля: верхнє – не менше 20 мм, нижнє – 20 мм, праве – 15 мм, ліве – 25 мм.

Вписувати в текст окремі іншомовні слова, формули чи умовні позначення можна пастою, чорнилом лише чорного кольору.

Друкарські помилки, описки, які виявилися після написання реферату, можна виправляти підчищенням або зафарбовуванням коректором і нанесенням правильного тексту. Допускається наявність не більше двох виправлень на одній сторінці.

Текст основної частини реферату поділяють на параграфи та підрозділи.

Параграф не слід починати з нової сторінки. Заголовки структурних частин реферату, а саме: «Зміст», «Вступ», «Основна частина» «Список використаних джерел», «Додатки» (за необхідності) друкуються з нової сторінки, з вирівнюванням по центру і виділенням жирним шрифтом.

Заголовки параграфів і підрозділів друкуються маленькими літерами (окрім першої великої) з абзацу, крапку в кінці заголовку не ставлять. Відстань між заголовком та текстом має становити 2 інтервали.

Не допускається розміщення назви параграфа або підрозділу в нижній частині сторінки, якщо далі подається лише рядок тексту.

Нумерацію сторінок подають арабськими цифрами у правому нижньому куті без крапки. Титульний аркуш вважається за першу сторінку, але нумерація на ньому не проставляється. Наступні сторінки нумерують, починаючи з другої.

Такі структурні частини проекту як зміст, вступ, основна частина, висновки, перелік використаних літературних джерел, додатки не мають порядкового номеру.

Номер параграфа позначають арабською цифрою з крапкою, а після цього у цьому ж рядку друкують його назву.

Підрозділи нумеруються в межах розділу: «1. 1, 1.2, тощо», тобто перший та другий підрозділ першого параграфа, причому крапка проставляється і між цифрами і після останньої, а далі в тому ж рядку подається назва підрозділу.

Робота відкривається титульним аркушем, на якому послідовно вказується назва університету, факультету, кафедра, тема роботи, прізвище, ім'я, по батькові студента, спеціальність, номер навчальної групи, посада, вчений ступінь і вчене звання викладача, місто і рік написання роботи.

За титульним аркушем розміщується зміст роботи, в якому послідовно вказується вступ (без номера), назви параграфів і підрозділів (з відповідною нумерацією), висновки (без номера), список використаних джерел (без номера), додатки (без номера).

Навпроти кожного елемента змісту зазначаються номери сторінок його розташування у змісті реферату.

Важливу інформаційну роль у тексті роботи відіграє *бібліографічний апарат* – посилання на джерела й літературу, а також список джерел.

Кожне висловлювання, положення, статистичний матеріал, які цитуються, слід обов'язково підтвердити посиланням на джерела.

Для того, щоб грамотно оформити посилання, студентам необхідно дотримуватися таких положень.

Під час написання реферату посилання на джерела дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися бажано на останні видання публікацій.

Посилання в тексті реферату на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1 – 7]...».

Коли в тексті реферату необхідно зробити посилання на складову частину чи конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у виносках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Приклад: цитата в тексті: «... незважаючи на пріоритетне значення мовних каналів зв'язку між діловими партнерами, ні в якому разі не можна ігнорувати найбільші канали передачі інформації [6, с. 84]».

Приклади бібліографічного опису та оформлення посилань, запису джерел у списку використаної літератури

Таблиця

Зразок оформлення літературних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
Книги: Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автори	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три автори	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Укراгропромпродуктивність, 2006. 106 с. 2. Основи марікультиви / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
П'ять і більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрющенко А. І. та ін. ; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.
Колективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Автореферати дисертацій	Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра с.-г. наук : 03.00.16. Житомир, 2011. 40 с.

	Частина видання
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи аграрного підприємництва</i> / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Статті наукових видань	Тверезовська Н. Т. Перспективи розвитку освіти з позицій синергетики. <i>Науковий вісник НУБіП України</i> . 2010. № 155(1). С. 41-48.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. <i>Органічне виробництво і продовольча безпека</i> : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108.
	Електронні ресурси
Книги	Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11. 2017).
Законодавчі документи	Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017).
Періодичні видання	Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. <i>Ефективна економіка</i> . 2013. № 10. URL: http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvnaekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017). Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. <i>Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician)</i> . 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (Last accessed: 02.11.2017).
Сторінки з веб-сайтів	Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? <i>Екологія життя</i> : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).

IV. Тематика рефератів з курсу «Основи професійної освіти»

1. Розвиток інженерно-педагогічної думки в Україні у ХХ – ХХІ ст.
2. Професійна педагогіка як міжпредметна дисципліна.
3. Основні поняття та категорії професійної педагогіки.
4. Характеристика та співвідношення понять «освітній процес», «навчально-виховний процес», «виробничий процес».
5. Сутність, характеристика та особливості педагогічної системи закладів професійної (професійно-технічної) освіти.
6. Педагогічне управління ефективністю навчання в системі закладів професійної (професійно-технічної) освіти.
7. Теоретико-методичні проблеми експериментальних досліджень з метою забезпечення ефективності професійного навчання.
8. Загальна характеристика об'єктів педагогічного проектування.
9. Характеристика етапів та стадій педагогічного прогнозування в системі закладів професійної (професійно-технічної) освіти.
10. Педагогічний процес як об'єкт проектування.
11. Нормативний та творчий характер проектування.
12. Психологія педагогічної творчості.
13. Професійний світогляд викладача закладу професійної (професійно-технічної) освіти в умовах гуманізації системи освіти України.
14. Шляхи розвитку педагогічної культури викладача закладу професійної (професійно-технічної) освіти.
15. Робітник як суб'єкт виробничої діяльності.
16. Професіограма робітників.
17. Моделювання особистості того, хто навчається.
18. Залежність мети та цілей педагогічного процесу від освітньої парадигми.
19. Особливості емпіричного та теоретичного знання.
20. Особливості розроблення навчальних задач у системі професійної (професійно-технічної) освіти.
21. Вплив реалізації взаємозв'язку загальної та професійної освіти на розвиток особистості учня закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

22. Сутність та структура педагогічної цілі.
23. Класифікація та характеристика педагогічних цілей.
24. Сутність, функції та класифікація педагогічних принципів.
25. Характеристика основних педагогічних принципів, правила їх здійснення.
26. Місце та функції змісту навчання в педагогічній системі закладів професійної (професійно-технічної) освіти.
27. Склад та структура змісту виховання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.
28. Характеристика педагогічних методів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.
29. Характеристика засобів виховання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.
30. Характеристика етапів педагогічного проектування: моделювання, проектування, конструювання.
31. Система методів діагностики дидактичної успішності в системі закладів професійної (професійно-технічної) освіти.
32. Характеристика моральної, дидактичної, технологічної, організаторської творчості.
33. Історія функціонування системи підготовки інженерно-педагогічних кадрів.
34. Сутність та зміст педагогічної професійної компетентності.
35. Характеристика поняття «професійна освіта».

V. Перелік орієнтовних запитань з освітньої компоненти «Основи професійної освіти».

1. Професійна педагогіка як наука. Її об'єкт і предмет. Категоріальний апарат.
2. Виникнення і розвиток професійної педагогіки.
3. Система педагогічних наук. Зв'язок професійної педагогіки з іншими науками.
4. Сутність і специфіка педагогічної діяльності. Педагогічні вміння. Функції педагога.

5. Методи науково-педагогічних досліджень та їх використання у роботі педагога.
6. Проблеми адаптації.
7. XX ст. – становлення національної системи професійної освіти.
8. Характеристика основних освітніх парадигм.
9. Система професійної (професійно-технічної) освіти в Україні. Її структура. Законодавство України про освіту. Стратегія розвитку освіти в Україні.
10. Основні тенденції розвитку сучасної професійної освіти.
11. Поняття про особистість. Основні фактори розвитку особистості.
12. Підходи до трактування проблеми розвитку особистості.
13. Вікова періодизація. Підлітковий, юнацький вік: особливості педагогічної взаємодії.
14. Юнацький вік: особливості педагогічної взаємодії.
15. Дидактика як галузь педагогіки. Її предмет і завдання. Основні категорії дидактики.
16. Реалізація методів навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.
17. Реалізація принципів навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.
18. Дидактичні принципи науковості та систематичності й послідовності навчання.
19. Дидактичні принципи свідомості й активності учнів; міцності знань, умінь і навичок; зв'язку теорії з практикою.
20. Основні дидактичні системи: їхні переваги і недоліки.
21. Диференціація, індивідуалізація, інтеграція, проблемно-розвиваюче навчання як актуальні проблеми сучасної дидактики.
22. Структура процесу навчання.
23. Поняття про зміст освіти. Критерії відбору змісту освіти. Основні джерела змісту освіти (навчальний план, навчальна програма, підручник).
24. Методи навчання як способи взаємодії вчителя і учнів в процесі навчання. Варіативність їх застосування. Засоби навчання.

25. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
26. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
27. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
28. Інтерактивні методи навчання.
29. Вибір методів навчання.
30. Форми організації навчання, їхнє становлення.
31. Поняття про класно-урочну систему навчання: її переваги і недоліки.
32. Урок як основна форма організації навчання у загальноосвітній школі. Типи і структура уроків.
33. Підготовка вчителя до проведення навчального заняття.
34. Вимоги до організації навчального заняття.
35. Контроль та оцінювання успішності учнів.
36. Контрольно-оцінювальні системи.
37. Поняття про процес виховання. Виховний ідеал українців.
38. Принципи виховання як педагогічна категорія.
39. Основні напрями виховання.
40. Методи виховання як способи взаємопов'язаної діяльності вихователя і вихованця. Методи формування свідомості особистості, особливості їх застосування.
41. Методи формування позитивного досвіду поведінки, особливості їх застосування.
42. Методи стимулювання та регулювання поведінки, особливості їх застосування.
43. Виховання особистості у колективі. Ознаки колективу, етапи розвитку, шляхи формування.
44. Учнівський колектив, його ознаки, головні етапи розвитку.
45. Особистість і колектив, їхні взаємини. Вплив групи (колективу) на особистість.

Список літератури

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки. Указ Президента України від 05.06.2013 р. № 344/2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text>. (дата звернення: 23.02.2024).

2. Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України від 10 лютого 1998 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 27.03.2024)

3. Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. URL: <https://cutt.ly/VFJzKr1> (дата звернення: 20.02.2024).

4. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.06.2019 р. №419-р. *Законодавство України / ВР України*. URL: <https://cutt.ly/GFJPPnN> (дата звернення: 23.03.2024).

5. Про вдосконалення вищої освіти в Україні. Указ Президента України від 03.06.2020 р. № 210/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/210/2020#Text>. (дата звернення: 23.03.2024).

6. Положення про дистанційне навчання. Наказ МОН України від 25.04.2013 р. № 466 (із змінами, внесеними згідно з наказами МОН від 01.06.2013 р. № 660 та № 761 від 14.07.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>). (дата звернення: 23.02.2024).

7. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. Постанова МОН України від 20.12. 2000 р. URL: <http://uiite.kpi.ua/2019/06/03/1598/>.(дата звернення: 23.03.2024).

8. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5d5/279/7ca/5d52797ca746c359374718.pdf> (дата звернення: 01.04.2024).

9. Щодо організації поточного, семестрового контролю та

атестації здобувачів освіти із застосуванням дистанційних технологій. Аркуш МОН України від 14.05.2020 р № 1/9-249. URL: <http://doncv.gov.ua/?p=637>. (дата звернення: 23.01.2024).

10. Алексюк А. М. Загальні методи навчання. – Київ, 2008. 134 с.
11. Вакарчук І. Сучасні тенденції розвитку професійно-технічної освіти : пріоритети та завдання // *Освіта України*. 2008. № 63–64. С. 4.
12. Внукова О. М. Методологічні засади професійної освіти : навчальний посібник. – Київ : КНУТД, 2015. – 198 с.
13. Волкова Н. П. Педагогіка : посібник. – Київ, 2008. – 334 с.
14. Галузинський В.М., Євтух М.В. Педагогіка : Теорія та історія. – Київ, 2005. – 374 с.
15. Дидактичні основи професійної освіти : навчальний посібник / В. І. Жигірь. – Бердянськ, 2017. – 304 с.
16. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття). URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 01.04.2024).
17. Державні стандарти професійної освіти : теорія і методика : монографія / за ред. Н. Г. Ничкало.– Хмельницький : ТУП, 2002. – 334 с.
18. Дубасенюк О. А. Практикум з педагогіки. – Київ, 2007. – 464 с.
19. Зайченко І.В. Педагогіка : підручник. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2016. – 608 с.
20. Кузьмінський А. І. Педагогіка : завдання і ситуації : практикум / А.І. Кузьмінський та ін. – Київ : Знання-Прес, 2008. – 270 с.
21. Кузьмінський А. І. Педагогіка : підручник / А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. – Київ : Знання-Прес, 2008. – 310 с.
22. Корчова Г. Л. Персоналізоване навчання як науково-методична проблема у професійній освіті // *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*. Вип. 5 (136). – Кременчук : КрНУ, 2022. – С. 61 – 65.
23. Корчова Г. Л. Кліпове мислення як науково-методична проблема у професійній освіті // *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*. Вип. 1 (132), 2022. – Кременчук : КрНУ, 2022. – С. 49 – 54.
24. Корчова Г. Л. Дистанційне та змішане навчання : теоретичний

аспект // *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Вип. 76, Т. 2. – Запоріжжя: КПУ, 2021. – С. 77 – 80.

25. Корчова Г. Л. Академічна мобільність здобувачів в умовах сучасного освітнього процесу / *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка*. Вип. 144. Серія: педагогічні науки. – Чернігів : ЧНПУ, 2017. – С. 57 – 60.

26. Корчова Г. Л. Профілактика булінгу в закладах освіти України на сучасному етапі // *Інноваційна педагогіка*. Вип. 12, Т. 1. Одеса : ПНДІЕІ, 2019. – С. 123 – 126.

27. Красильник Ю. С. Розвиток умінь візуалізації навчальної інформації майбутніх педагогів професійної освіти // *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*. Вип. 1 (132), 2022. – Кременчук : КрНУ, 2022. – С. 55 – 60.

28. Красильник Ю. Гібридне навчання як освітня технологія // *Технологічна і професійна освіта : проблеми і перспективи : Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (Глухів, 21 жовтня 2022 р.)*. – Глухів : Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2022. – С. 141 – 145.

29. Красильник Ю. С. Професійні якості інженера-педагога в контексті особистісно орієнтованого навчання // *«Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України» : матеріали III Всеукраїнського круглого столу з міжнародною участю (29 жовтня 2019 року)*. – Київ : КНУБА, 2019. – С. 58 – 62.

30. Красильник Ю. С. Методика проведення навчальних занять в умовах дистанційного навчання : навчальний посібник. – Київ : КНУБА, 2021. – 156 с.

31. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. – Київ, 2008. – 350 с.

32. Основи професійної освіти : підручник / М. В. Руденко, Р. А. Калениченко, Г. В. Капосльоз, Г. Л. Корчова. – Київ : ЦП Компринт, 2018. – 613 с.

33. Професійна освіта в зарубіжних країнах. Порівняльний аналіз. Монографія / За ред. Н. Г. Ничкало, В. О. Кудіна. – Черкаси : Вибір, 2002. – 322 с.

34. Професійна педагогіка : педагогіка професійно-технічної освіти: навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. – Глухів : РВВ ГДПУ, 2005. – 105 с.
35. Падалка О.С. Педагогічні технології / О.С. Падалка та ін. – Київ, 2005. – 125 с.
36. Пальчевський С.С. Педагогіка : навч. посіб. – Київ : Каравела, 2007. – 576 с.
37. Педагогічні задачі : завдання для батьків / за ред. В.Г. Постового. – Київ, 1989. – 105 с.
38. Макаренко А.С. Методика організації виховного процесу. – Київ : Рад. школа, 1951. – 100 с.
39. Педагогіка. Хрестоматія / уклад. А.І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – Київ : Знання-Прес, 2007. – 375 с.
40. Професійна педагогіка : навчальний посібник / Г.В. Ігнатенко, О.В. Ігнатенко. – Київ : Видавничий Дім «Слово», 2013. – 352 с.
41. Сорока Г. І. Сучасні виховні системи та технологи. – Харків : Ранок, 2002. – 105 с.
42. Стельмахович М. Т. Народна дидактика. – Київ, 1985. – 155 с.
43. Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка. – Київ, 1997. – 105 с.
44. Сухомлинський В. А. Мудра влада колектива. – Київ, 1975. – 185 с.
45. Сухомлинський В.О. Вибр. твори : в 5 т. – Київ, 1979 – 1980.
46. Сявавко Є.І. Українська етнопедагогіка : навч.-метод. посіб. – Львів, 2002. – 155 с.
47. Українська педагогіка в персоналіях : навч. посіб. / за ред. О.В. Сухомлинської. – Київ : Либідь, 2005. – 255 с.
48. Ушинський К.Д. Вибр. пед. твори. – Київ, 1983. – 445 с.
49. Фіцула М. М. Педагогіка. – Київ, 2007. – 312 с.
50. Якса Н.В. Основи педагогічних знань : навч. посіб. – Київ, 2007.
51. Самовиховання і саморегуляція особистості : навчальний посібник // уклад. О.М. Шевчук. 2-е вид., переробл. та доповн. – Умань : РВЦ «Софія», 2011. – 128 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://library.knuba.edu.ua/>
2. <http://org.knuba.edu.ua/>
3. http://pidruchniki.com/16500208/pedagogika/formi_organizatsiyi_vi_hovnogo_protseesu#837

Навчально-методичне видання

ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Методичні вказівки

до виконання практичних занять з освітньої компоненти
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»
за спеціальністю 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями)

Укладач **КОРЧОВА** Галина Леонідівна

Випусковий редактор *Л.С. Тавлуй*

Комп'ютерне верстання *Л.В. Лабунець*

Підписано до друку 29.11.2024. Формат 60 x 84_{1/16}

Ум. друк. арк. 3,25. Обл.-вид. арк. 3,5.

Електронний документ. Вид. № 137/III-24.

Видавець і виготовлювач:

Київський національний університет будівництва і архітектури

Проспект Повітряних Сил, 31, Київ, Україна, 03037

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів

видавничої справи ДК № 808 від 13.02.2002

